

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KSO/2012/307

BETREFT: verplichte aankoop iPads.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 7 februari 2012

1.2. Vraagsteller

[X], directeur

1.3. CZB

Bij e-mailbericht van 7 februari 2012 zendt de vraagsteller zijn vraag aan het secretariaat van de Commissie met het oog op de behandeling ervan op de zitting van 13 februari 2012. Per e-mail van 8 februari 2012 wordt hem meegedeeld waar de zitting van de Commissie plaatsvindt.

2. INHOUD van de VRAAG

De school wil starten met een grootschalig IT-project waarbij elke leerling de mogelijkheid wordt geboden om een iPad aan te kopen, hetzij onmiddellijk, hetzij gespreid over 12 termijnen (4 keer 40 euro per jaar over 3 jaar). De school schiet m.a.w. de aankoopkost voor. Dit is volgens de vraagsteller een zware investering, maar sociaal rechtvaardig, aangezien elke leerling een iPad krijgt gedurende het schooljaar en er ook thuis over beschikt. Gedurende die drie jaar kan elke leerling de iPad aankopen aan de restwaarde. Aangezien de werkingstoelagen ontoereikend zijn om dat innovatief project kosteloos te kunnen aanbieden vraagt de vraagsteller of volgende kosten in rekening mogen gebracht worden aan de leerlingen:

1) Bij de aankoop van de iPads kan de school als instelling genieten van een korting; moet de school die korting doorrekenen of mag zij eventueel de marktprijs vragen aan de leerlingen die een iPad kopen via de school? Ter zitting deelt de vraagsteller mee dat de winkelprijs 479 euro bedraagt.

2) Om het iPadproject goed te laten functioneren is een degelijk draadloos netwerk onontbeerlijk. Dit is echter peperduur. Maar het draadloos netwerk zorgt ervoor dat de papierkost en de aankoop van boeken drastisch verminderen op de schoolrekening. Mag de school dan een kleine bijdrage vragen aan de leerlingen om dat draadloos netwerk mee te helpen financieren? De dure kopies mochten zonder probleem doorgerekend worden

op de leerlingenfacturen; het draadloos netwerk vervangt deze hoge papierkosten en weegt veel minder door op de schoolrekening. Ter zitting deelt de vraagsteller mee dat hiervoor 54 euro per schooljaar zou aangerekend worden, te betalen in 3 schijven van telkens 17 euro.

3) Mag de school de verzekering voor de gehuurde iPads doorrekenen aan de leerlingen? Dit is geen verplichte verzekering, de ouders kunnen vrij kiezen om de gehuurde iPad privé te verzekeren. Ter zitting deelt de vraagsteller mee dat de kost voor de verzekering 21 euro per jaar zou bedragen, te betalen in 3 schijven van telkens 7 euro.

De vraagsteller stelt nog dat het geenszins de bedoeling is om onredelijke bedragen door te rekenen aan de leerlingen. Hij verwijst hierbij naar het totale kostenplaatje voor een leerling op de school die varieert tussen de 445 euro en 615 euro (met een iPad voor iedereen). Daarin zitten zowel de kosten op de schoolrekening als de boekenfactuur en ook de activiteiten extra muros.

De vraagsteller doet nog gelden dat, als de kosten per kind gemiddeld 978 euro per jaar bedragen, het kostenplaatje toch bewijst dat de school heel veel inspanningen doet om de factuur zo laag mogelijk te houden, innovatief te zijn én een goed kansarmenbeleid te ondersteunen.

Ter zitting wordt nog naar concrete cijfers geïnformeerd. De vraagsteller haalt als voorbeeld de kosten voor 3e Handel aan. Voor het schooljaar 2010-2011 bedroeg het totaal van de kosten voor 3e Handel 316 euro. De prognoses zijn dat, met de invoering van de iPad, die kosten +/- 470 euro zullen bedragen.

3. ZITTING COMMISSIE

3.1. Datum en uur: 13 februari 2012 (om 11u45 uur) met herneming op 19 maart 2012 (om 15 uur).

3.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

3.3. Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet- XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Jean Dujardin, wnd. voorzitter (13 februari) en Raf Verstegen, voorzitter (19 maart).

Lieven Cloots, Luc D'Haeger en Paul De Winne, leden (13 februari).

Francis Deryckere, Paul De Winne, Etienne Becuwe en Luc D'Haeger (19 maart).

3.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Vraagsteller:

- de heer [X], directeur;

- mevr. [Y], econoom van de school.

3.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende

conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1. Regelgeving

** Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966.*

Artikel 13 bepaalt dat de Lid-Staten zich engageren om het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk te maken.

** Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989.*

Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor te zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen, voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

** Grondwet.*

Artikel 24, § 3, eerste lid: “De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht”.

** Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek van 13 juli 2001.*

Art. V.25. De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, artikel 35 van de codificatie betreffende het secundair onderwijs, en artikel 6, 6°, van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, § 1, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;

2°

3°

Art. V.26. De Commissie kan vragen van belanghebbenden behandelen over de aangelegenheden bedoeld in artikel V.25, eerste lid.

** Codex Secundair Onderwijs*

Art. 35. In het door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt door middel van het school- of centrumreglement aan de ouders of aan de personen die de minderjarige leerling in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, dan wel aan de meerderjarige leerling meegedeeld.

Art. 36. De kosten van het onderwijs, verstrekt in scholen en centra of afdelingen voor

onderwijs, tot stand gebracht door openbare of private personen, vallen ten laste van de schoolbesturen.

Aan de gefinancierde of gesubsidieerde scholen en die aan de bij de decreet en uitvoeringsbesluiten gestelde voorwaarden voldoen, verleent de Vlaamse Gemeenschap salarissen, salaristoelagen en werkingsbudget.

Art. 37.

Jaarlijks wordt een forfaitair werkingsbudget verleend om de kosten te dekken die verbonden zijn aan de werking en de uitrusting van de school, aan het kosteloos verstrekken van leerboeken en schoolbehoeften aan de leerplichtige leerlingen en aan de uitgaven voor de financiering van de investeringen.

Art. 111.

§ 1. Elk schoolbestuur maakt voor elk van zijn scholen een schoolreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd.

...

§ 1bis. Het school- of centrubestuur informeert de betrokken personen over het school- of centrumreglement voorafgaand aan de inschrijving van de leerling en bij elke wijziging.

Daarbij moeten volgende principes in acht worden genomen :

1° voorafgaand aan een inschrijving wordt het school- of centrumreglement schriftelijk of via elektronische drager aangeboden en verklaren de betrokken personen zich er schriftelijk mee akkoord;

2° bij elke wijziging van het school- of centrumreglement informeert het school- of centrubestuur de betrokken personen schriftelijk of via elektronische drager over die wijziging en de betrokken personen geven opnieuw schriftelijk akkoord. Indien de betrokken personen zich met de wijziging niet akkoord verklaren, dan wordt aan de inschrijving van de leerling een einde gesteld op 31 augustus van het lopende schooljaar;

3° het school- of centrubestuur vraagt de betrokken personen of ze een papierenversie van het school- of centrumreglement wensen te ontvangen;

4° een wijziging van het school- of centrumreglement kan ten vroegste uitwerking hebben in het daaropvolgende schooljaar, tenzij die wijziging het rechtstreekse gevolg is van nieuwe regelgeving.

§ 1ter. Voor materies waarbij de betrokken personen een individuele keuze kunnen maken, die door een regelgeving gegarandeerd wordt, kan die individuele keuze niet via het school- of centrumreglement geregeld worden.

§ 2. Het school- of centrumreglement bestaat ten minste uit het studie-, het orde- en het tuchtreglement.

§ 3

Art. 112.

§ 1. Het school- of centrumreglement bevat de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies, waaronder alleszins :

1° het studieaanbod van de school of het centrum;

2° de lesspreiding tezamen met de vakantie- en verlofregeling;

3° het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringsmaatregelen;

4° in voorkomend geval :

a) de bijdrageregeling en de afwijkingen hierop;

...

** Decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.*

Art. 4. De schoolgemeenschap heeft de maatschappelijke opdracht om :

1° de organisatie en de werking van de participatieorganen te bevorderen en te ondersteunen;

2° bij te dragen aan de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat.

Art. 5. Participatierechten versterken het draagvlak van de scholen en garanderen de samenwerking van de onderwijsbetrokkenen bij het realiseren van de onderwijs- en opvoedkundige opdrachten van de scholen.

Bij de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat wordt te allen tijde rekening gehouden met de draagkracht en de mogelijkheden van de leerlingen.

Art. 6. De uitoefening van de participatierechten doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de inrichtende macht, respectievelijk de directeur voor genomen beslissingen.

De uitoefening van de participatierechten kan niet raken aan de vrijheid van de inrichtende macht om een eigen pedagogisch project te ontwikkelen.

De uitoefening van de participatierechten heeft geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover het lokaal comité zich uitspreekt.

Art. 15. De leden van de schoolraad hebben in functie van de uitoefening van de in artikel 18, § 1, laatste lid, 19 en 21 bedoelde aangelegenheden :

1° een algemeen informatierecht;

2° het recht op eigen verzoek of op vraag te worden gehoord.

Art. 17. De schoolraad heeft ten behoeve van al het personeel, leerlingen en ouders een communicatie- en informatieplicht over de wijze waarop hij zijn bevoegdheden uitoefent.

Art. 19. De inrichtende macht vraagt de schoolraad advies over elk ontwerp van beslissing inzake:

1° de bepaling van het profiel van de directeur;

2° het studietoelaat;

3° het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere inrichtende machten en met externe instanties;

4° de opstapplaatsen en de busbegeleiding in het kader van het door de inrichtende macht aangeboden vervoer;

5° de vaststelling van het nascholingsbeleid;

6° het beleid inzake experimenten en projecten;

7° het niet opnemen in de maximumfactuur van de bijdrage die aan de ouders gevraagd wordt voor verplichte kledij die omwille van een sociale finaliteit aangeboden wordt. Dit punt is enkel van toepassing op het basisonderwijs.

Art. 20.

§ 1. Het advies wordt schriftelijk of mondeling uitgebracht en is gemotiveerd.

De inrichtende macht kan slechts op gemotiveerde wijze afwijken van het advies van de schoolraad. Deze motivering wordt binnen een termijn van dertig kalenderdagen meegedeeld aan de schoolraad. De termijn gaat in de dag na deze waarop de beslissing van de inrichtende macht wordt genomen.

§ 2. Wanneer een advies niet wordt gegeven binnen een termijn van 21 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van de adviesaanvraag, wordt het advies geacht gegeven te zijn.

De in het eerste lid bedoelde termijn wordt geschorst tijdens de herfst-, kerst-, krokus- en paasvakantie en tijdens de periode van 6 juli tot en met 15 augustus.

Art. 21. De inrichtende macht overlegt met de schoolraad over:

1° het opstellen of wijzigen van

a) het schoolreglement;

b) de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de regeling inzake de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend, voor zover deze regelingen niet zijn opgenomen in het schoolreglement;

.....

Art. 22.

Dit overleg heeft plaats in een gezamenlijke vergadering van inrichtende macht en schoolraad. Het overleg leidt tot een akkoord of niet-akkoord tussen de inrichtende macht en de schoolraad.

Een akkoord wordt uitgevoerd door de inrichtende macht.

In geval van niet-akkoord neemt de inrichtende macht een eindbeslissing.

** Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.*

** Omzendbrief GD/2004/03 van 13 juli 2004 betreffende de lokale participatieregeling in het basis- en secundair onderwijs.*

4.2. Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

4.3. Advies

4.3.1. Algemeen

De grondwet waarborgt de kosteloze toegang tot het leerplichtonderwijs. Uit de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs volgt dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Dit wordt bevestigd door het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 28/92 van 2 april 1992. De regel van de kosteloze toegang tot het onderwijs impliceert dat de basiskosten voor het verstrekken van onderwijs ten laste vallen van de publieke of private personen die het initiatief nemen om onderwijs aan te bieden. Zij kunnen daarvoor wel door de gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd worden (cf. art. 36 Codex Secundair Onderwijs). De regel van de kosteloze toegang houdt geen recht op volledige kosteloosheid van het secundair onderwijs in. In genoemd arrest blijkt dat in de huidige stand van de regelgeving op het niveau van het secundair onderwijs de scholen van de ouders en de meerderjarige leerlingen wel een bijdrage kunnen vragen voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten en vormen van dienstverlening. Uitgesloten zijn evenwel kosten die behoren tot de basiskosten voor de organisatie van hedendaags onderwijs en een onderdeel vormen van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling.

Voor goederen en diensten waarvoor een bijdrage kan worden gevraagd mag niet meer worden aangerekend dan de kosten van de geleverde goederen of prestaties. Deze kosten moeten kunnen worden verantwoord, onder meer vanuit de eigenheid van de doelgroepen in het secundair onderwijs. De gevraagde bijdragen moeten het kenmerk behouden van een kostprijs. Dat veronderstelt enerzijds dat het gaat om door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds dat het goederen of diensten betreft die de betrokken leerling effectief heeft ontvangen.

Er moet een lijst worden opgesteld van de bijdragen die van de ouders kunnen worden gevraagd. Deze lijst moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en bij inschrijving of voor de start van het schooljaar via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld. De regeling moet ook de mogelijkheid tot het toestaan van afwijkingen vermelden. Onder afwijkingen worden specifieke maatregelen of tegemoetkomingen verstaan

voor financieel minder gegoede gezinnen. Deze regeling moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld.

4.3.2. Kostenbeperking in het secundair onderwijs. Kostenraming en ouderinformatie

Het secundair onderwijs mag dan niet verplicht kosteloos zijn, dit belet niet dat “passende maatregelen voor het invoeren van gratis onderwijs” voor dat onderwijsniveau behoren tot de doelstellingen van het Kinderrechtenverdrag (art. 28, § 1, b). Met haar beleid voor kostenbeperking en bevordering van gelijke kansen wil de Vlaamse Gemeenschap genoemde doelstelling van het kinderrechtenverdrag invulling geven. Het komt elke inrichtende macht toe om zich met passende maatregelen in dit gemeenschappelijk beleid in te schrijven.

Een eerste stap in de ontwikkeling van een beleid van kostenbeperking ligt op het niveau van informatie en inspraak. Zo is decretaal voorgeschreven dat de lijst van de voor de ouders te verwachten geldelijke bijdragen voor overleg aan de schoolraad voorgelegd wordt. De regelgeving waarborgt daarmee het recht van inspraak bij het beoordelen van de noodzaak of het verantwoorde karakter van bepaalde kosten en het vaststellen van de hoogte daarvan. Van dit overleg kan gebruik worden gemaakt om op school een beleid en een cultuur van kostenbeperking uit te werken en te stimuleren. Het komt de schoolraad toe om aan de achterban van de schoolraad passende informatie te verstrekken over het gevoerde overleg en het daaruit voortkomend beleid.

De bijdrageregeling wordt in het schoolreglement opgenomen. De bijdrageregeling kan uiteraard geen uitgavenposten bevatten die ten laste vallen van de instelling. Verder moet, om aan de betrachtingen van de decreetgever en de noden van de ouders te voldoen, de bijdrageregeling volledig zijn en zo nauwkeurig als bij de aanvang van het schooljaar mogelijk is. Alle redelijkerwijze te verwachten bijdragen moeten worden vermeld. Een goede regeling zal ook transparant zijn opgesteld. Dat veronderstelt onder meer dat een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen verplichte en facultatieve bijdragen en de activiteiten die daar onder horen.

4.3.3. Het invoeren van een iPadproject

4.3.3.1. Uit de voorliggende vraag en de toelichting ter zitting valt af te leiden dat het iPadproject inherent verbonden is aan een pedagogisch project dat het schoolbestuur met ingang van het schooljaar 2012-2013 in de school wenst in te voeren en waarmee de school wil ingaan op de uitdagingen die de moderne communicatiemiddelen inhouden voor de organisatie van het onderwijs. In dat project is voor alle leerlingen het bezit van een iPad een absolute vereiste.

De Commissie is van oordeel dat de keuze voor een bepaald pedagogisch project en de daarmee samenhangende (hulp)middelen tot de autonomie van de inrichtende macht behoren. De Commissie is niet bevoegd om over die keuze op zich, de weerslag van die keuze op de onderwijsverstrekking en de onderwijskundige merites daarvan een uitspraak te doen. Aspecten die de kostenbeheersing en de participatie raken, vallen wel onder haar bevoegdheid.

4.3.3.2. Aan de Commissie worden drie concrete vragen voorgelegd die betrekking hebben op het aanrekenen van de kosten van het nieuwe project. Zij stelt vast dat haar geen gegevens worden voorgelegd over de omstandigheden waarin het project werd voorbereid en overlegd.

De vraagsteller streefde ook een antwoord na op zeer korte termijn. Gezien het feit dat het hier gaat om een bijzonder ingrijpende wijziging van het bestaande project wil de Commissie toch uit eigen beweging wijzen op enkele implicaties en voorwaarden voor het doorvoeren van een dergelijke beleidskeuze.

4.3.3.3. Wijzigingen aan het schoolreglement moeten op grond van artikel 21, 1°, a) van het participatiedecreet in de schoolraad overlegd worden.

Er liggen geen gegevens voor die aantonen dat bedoeld overleg heeft plaatsgevonden. De Commissie acht het ondenkbaar dat een zo diep ingrijpende wijziging van het project en van de bijdrageregeling zou worden doorgevoerd zonder het in het participatiedecreet van 2 april 2004 voorgeschreven overleg.

Tegen de overlegverplichting kan niet worden opgeworpen dat het schoolbestuur de vrijheid behoudt om het pedagogisch project op te stellen en dus ook om het te wijzigen. Ook na het overleg dat niet tot een akkoord leidt, blijft het schoolbestuur het orgaan dat de beslissing neemt (art. 22 participatiedecreet). Maar het is wel de inhoud van het decreet dat de argumenten pro toegelicht worden en dat mogelijke bezwaren beantwoord worden in de schoolraad vooraleer een definitieve beslissing kan worden genomen. Dat is de essentie van verplicht overleg.

4.3.3.4. De Commissie wijst er verder op dat het invoeren van het iPadproject een ingrijpende wijziging inhoudt van het pedagogisch project waarmee de ouders van leerlingen die er hun studies al begonnen zijn, hebben ingestemd en van het schoolreglement op basis waarvan zij een inschrijving hebben genomen. Hoewel de regelgeving het toelaat om het schoolreglement jaarlijks aan te passen, gaat de Commissie er van uit dat de onmiddellijke invoering van het project voor alle leerlingen, ongeacht de graad of richting, ernstige vragen oproept.

Bij de eerste inschrijving in een bepaalde school onderschrijven ouders het pedagogisch project waarbij bij de beslissing om al dan niet in te schrijven financiële overwegingen meespelen. Het tijdens de studieloopbaan invoeren van een nieuw project dat een gevoelige stijging van de kosten van de studies inhoudt, schendt de verwachtingen van de ouders. Een inbreuk daarop vraagt minstens een passende verantwoording. Dat roept ook de vraag op of een keuze voor een minder verdragende ingreep in het oorspronkelijke project waarmee de ouders hebben ingestemd, niet meer aangewezen of zelfs noodzakelijk is.

De Commissie wijst in dit verband nog op de moeilijkheden die kunnen ontstaan om voor de leerlingen die op twee jaar van het einde van hun opleiding staan, de modaliteiten die door school worden voorgesteld (spreiding van de kosten over drie jaar) toe te passen. Is aan de ouders een verantwoording gegeven waarom het project niet geleidelijk kon worden ingevoerd bijvoorbeeld bij de start van het eerste jaar, eventueel bij de aanvang van een nieuwe graad of studierichting?

De Commissie beschikt niet over gegevens hoe bij de voorbereiding met deze problematiek is omgegaan. Zij is wel van oordeel dat de hier gestelde vragen tot de inhoud van een ordelijk overleg in de schoolraad behoren.

4.3.3.5. Zoals de vraag aan de Commissie is voorgelegd betreft het een project tot verplicht gebruik van een iPad. De voorafgaande keuze voor deze formule, het gebruik van een uniform en welbepaald leermiddel behoort tot de verantwoording die in de schoolraad aan bod dient te komen.

4.3.3.6. De Commissie wijst ten slotte nog op de actieve informatieplicht die ligt bij een inrichtende macht die de schoolraad om advies vraagt of er over een bepaald punt mee in overleg treedt. De Commissie heeft die informatieplicht al in een eerdere beslissing als volgt omschreven: “Dat de schoolraad zonder adequate informatie niet kan functioneren als een echt participatieorgaan, brengt mee dat er in hoofdte van het schoolbestuur sprake is van een plicht tot actieve informatie. Met deze informatieplicht is een houding, waarbij het schoolbestuur het verstrekken van informatie zou laten afhangen van door de leden van de schoolraad gestelde vragen, niet te verzoenen. Een schoolbestuur dat om een advies vraagt, hoort uit eigen beweging de basisinformatie te verstrekken die nodig is om een adviesformulering mogelijk te maken. Wat de aard en de omvang van de door het schoolbestuur verschuldigde informatie moet zijn, zal door de specifieke kenmerken van elke vraag om advies en elk overleg worden bepaald. In het algemeen kan worden gezegd dat de verstrekte informatie de leden van de schoolraad moet toelaten om zich een gefundeerde mening te vormen over de implicaties van het voorgelegde discussiepunt, over de voor- en nadelen van de voorgestelde oplossingen of keuze, in voorkomend geval ook over het voor en tegen van ernstige alternatieve oplossingen die door het schoolbestuur zijn overwogen. De vorm waarin de informatie moet worden verstrekt zal eveneens afhankelijk zijn van de gegevens van het dossier. In de regel zal een complex dossier informatie in een geschreven stuk vereisen. Ten slotte zal de informatie ook tijdig moeten worden verstrekt. Bij gebrek aan nadere bepalingen in het decreet of het huishoudelijk reglement zal de draagwijdte van deze voorwaarde opnieuw afhankelijk zijn van de aard en de complexiteit van het voorgelegde probleem.” (CZB/P/KBO/2009/252).

4.3.4. Aanrekenen van kosten voor een iPad

In het secundair onderwijs kunnen scholen van de ouders en meerderjarige leerlingen een bijdrage vragen voor didactisch materiaal. Kosten die verbonden zijn aan de werking en de uitrusting van de school zijn ten laste van de school.

De vraagsteller situeert het voorstel voor verplichte aankoop van de iPad in de context van de inspanningen om de kosten voor de leerlingen in het secundair onderwijs te beperken. Door het werken met de iPad zou de aanschaf van een rekenmachine en op termijn van handboeken vervallen en zou het aantal aan te rekenen kopieën drastisch zakken, wat de verhoging van de schoolkosten door de kost van de iPad zou compenseren. Daarbij moet wel de vraag worden gesteld naar enerzijds de afstand tussen goede intenties en streefdoelen en anderzijds de capaciteit om genoemde baten ook op korte termijn effectief te realiseren. Het risico dat moeilijkheden bij de omschakeling in feite leiden tot een gevoelige en nog lang blijvende verhoging van de kostprijs van het secundair onderwijs is naar het oordeel van de Commissie verre van denkbeeldig. Ook kan de vraag worden gesteld of alle kosten in aanmerking genomen zijn. Zijn er bv. ook niet nog nieuwe bijkomende kosten voor toepassingsprogramma's te verwachten?

Anderzijds wijst de Commissie er op dat het invoeren van de iPad wellicht voor gevolg heeft dat de school ook op haar basisuitrusting bespaart doordat geen of minder computers moeten worden aangeschaft en dat op het up to date houden van bestaande computers kan worden bespaard.

Het komt de Commissie aldus voor dat het gebruik van de iPad in een schoolcontext de grens tussen wat tot de persoonlijke uitrusting van de leerling enerzijds en wat tot de basisuitrusting van de school anderzijds behoort, doet vervagen. De Commissie moet vaststellen dat het

onderwijs hier geconfronteerd wordt met zeer indringende vragen naar de implicaties van de informatiemaatschappij van de toekomst op de organisatie en de financiering van het onderwijs en de verdragsverplichting om te streven naar kosteloosheid ook van het secundair onderwijs.

De Commissie begrijpt het zo dat in de huidige stand van de regelgeving de iPad in het secundair onderwijs kan worden beschouwd als een geïndividualiseerd werkinstrument van de leerling waarvoor de ouders en leerlingen zelf de kosten moeten dragen. Dit sluit niet uit dat voor bepaalde studierichtingen de school zelf zal moeten instaan voor meer vermogende en aan de specifieke noden aangepaste computerinfrastructuur.

4.3.5. Aanrekenen van kosten voor draadloos netwerk

Over het aanrekenen van kosten voor het gebruik van internet heeft de Commissie zich in het verleden al uitgesproken. De Commissie wijst naar de uitspraak in dossier CZB/KL/KSO/2011/288 waar de Commissie, onder verwijzing naar een eerdere uitspraak over het gebruik van Smartschool, stelde dat het internet moet worden beschouwd als een communicatiesysteem dat wezenlijk tot de organisatie van onderwijs behoort en een onderdeel vormt van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling. De daarvoor te maken kosten zijn te beschouwen als basisuitgaven waarvoor de instellingen zelf moeten instaan en waarin de overheid tussenkomt door een werkingsbudget toe te kennen.

In die beslissing verwees de Commissie nog naar haar advies in dossier CZB/V/KSO/2010/273 waar zij het volgende overwoog: “Uit de beschrijving van de functies van het leerplatform leidt de commissie af dat het leerplatform voor alle leerlingen zal moeten openstaan en onmogelijk kan worden voorbehouden aan leerlingen die daarvoor kiezen en vrijwillig een bijdrage betalen. In het secundair onderwijs kan de kostprijs van verplicht gestelde leermiddelen wel worden aangerekend aan de leerlingen op voorwaarde dat het om individualiseerbare leermiddelen en kosten gaat. De commissie heeft al eerder geadviseerd dat software die voor de algemene werking van de school bedoeld is niet aan individuele leerlingen kan worden aangerekend. Voor bijzondere programma’s bijvoorbeeld in een opleiding informatica zou dit wel kunnen. (CZB/V/KSO/2003/14; CZB/V/KSO/2007/161).”

De Commissie is van oordeel dat bovenstaande overwegingen ook gelden voor kosten van het gebruik van een draadloos netwerk die dan ook ten laste vallen van het werkingsbudget van de school.

4.3.6. Kostprijs van de iPad

4.3.6.1. Elke school beslist zelf of zij een initiatief neemt om studiemateriaal dat in de handel te verkrijgen is, aan te bieden onder de vorm van verkoop of verhuur. De Commissie heeft in eerdere beslissingen en adviezen gesteld dat de vrijwilligheid daarbij de regel is en dat de ouders - behoudens een afzonderlijk te verantwoorden uitzondering - het recht behouden om het studiemateriaal dat op de vrije markt voor handen is, op eigen initiatief aan te schaffen. Dit vraagt dat ze ook tijdig over een nauwkeurig overzicht van het aan te schaffen materiaal kunnen beschikken. De regel van de vrije aankoop buiten het schoolaanbod moet naar het oordeel van de Commissie ook in dit geval gelden.

4.3.6.2. Het aanbod van studiemateriaal door de school is te beschouwen als dienstverlening aan ouders en leerlingen. Het heeft een vlotte start van het schooljaar op het oog en kan er helpen voor zorgen dat alle leerlingen onmiddellijk over het nodige studiemateriaal beschikken. Het heeft ook een sociaal oogmerk. Gegroepeerde aankopen maken het mogelijk om bij leveranciers prijsreducties te bedingen.

Aan de Commissie wordt de vraag gesteld of de school de korting die zij als instelling krijgt, aan de leerlingen moet doorrekenen dan wel of zij de marktprijs mag vragen bij aankoop via de school.

De Commissie wijst er vooreerst op dat studenten bij de aanschaf van IT-materiaal in de gewone handel zelf hoge kortingen krijgen. Het lijkt dus niet meer dan redelijk dat de door de school gehanteerde prijs de prijs die studenten bij rechtstreekse aankoop zelf betalen, niet mag overtreffen.

De Commissie is verder van oordeel dat de school voor het materiaal dat zij ter beschikking stelt, in principe de werkelijke kostprijs moet aanrekenen. De Commissie heeft in het verleden aanvaard dat de prijszetting voor de leerlingen bij aankoop met reductie geen exacte weergave moet zijn van de collectief bedongen prijs. De scholen moeten onder meer ook kosten maken voor de administratie en de bedeling van de goederen. De Commissie benadrukt wel dat de eventueel niet doorgerekende kortingen aan de leerlingen ten goede moeten komen. De scholen kunnen daarbij zelf een beleid uitstippelen om de bedongen reducties aan ouders en leerlingen toe te kennen. Men kan bij wijze van voorbeeld denken aan een sociaal fonds om tegemoet te komen aan de noden van sociaal minder begoede leerlingen (cf. art. 35 van de Codex Secundair Onderwijs die inhoudt dat de bijdrageregeling moet voorzien in de mogelijkheid om afwijkingen toe te staan).

Wat naar het oordeel van de Commissie niet kan is dat dergelijke middelen zouden worden aangewend voor uitgaven voor werking en uitrusting van de school die ten laste vallen van de school en door de werkingsmiddelen moeten gedragen worden. Het zou aldus in strijd zijn met de geest van de regelgeving indien in dit geval bijvoorbeeld een deel van de kosten voor het draadloos netwerk via onderhandelde, maar niet doorgerekende prijsreductie, dan toch op de leerlingen zou worden afgewenteld. De Commissie gaat hierbij uit van het principe dat scholen wel in beperkte mate bijkomende middelen uit een handelsactiviteit kunnen genereren, maar dat dit geen betrekking kan hebben op activiteiten waar de leerlingen verplicht moeten aan deelnemen of goederen die zij zich voor gebruik in de school moeten aanschaffen. Scholen moeten er over waken dat voor aanvullende inkomsten die zij bij de ouders of leerlingen werven, het totaal vrijwillig karakter gewaarborgd is.

4.3.7. Aanrekenen van kosten voor verzekering

De vraagsteller vraagt of de school de kosten van de verzekering voor de gehuurde iPads mag doorrekenen. Hij stelt dat dit geen verplichte verzekering is en dat de ouders vrij kunnen kiezen om de gehuurde iPad privé te verzekeren.

De Commissie leidt uit de vraagstelling af dat de school verwacht dat de gehuurde iPads verzekerd worden en dat de school hiervoor facultatief een verzekering aanbiedt. In die context vormt het aanbieden van de verzekering een afzonderlijke dienstverlening waarop ouders vrijblijvend kunnen intekenen. De Commissie is van oordeel dat in dat geval de kosten kunnen aangerekend worden. Zij wijst er wel op dat het facultatief zijn van die bijdrage uit de

bijdrageregeling moet blijken en dat de ouders te kennen moeten geven dat ze van die dienstverlening gebruik wensen te maken. Ook moet het voor ouders duidelijk zijn wat door die verzekering al of niet wordt gedekt (beschadiging, diefstal, verlies ...).

Deze vraag maakt ook duidelijk dat er voor het geval bij de school geen verzekering wordt aangegaan, er potentieel een pijnlijk contentieux van aansprakelijkheid en vergoeding kan ontstaan. De school dient hieromtrent ook een transparant beleid uit te stippelen, zonder het voorgehouden facultatief karakter van de verzekering bij de school in het gedrang te brengen.

4.3.8. De Commissie komt tot volgend advies:

De Commissie erkent en bevestigt de autonomie van het schoolbestuur bij de vaststelling van het pedagogisch project. Daartoe behoort het verplicht gebruik van bepaalde leermiddelen.

De vrijheid om een pedagogisch project te ontwikkelen belet niet dat de uitoefening van deze bevoegdheid over een materie die in het schoolreglement is opgenomen, aan de regels van het participatiedecreet inzake advies en overleg is onderworpen. Voor wijzigingen aan het schoolreglement en de bijdrageregeling is overleg, gebonden aan een actieve informatieplicht voorgeschreven.

Bij substantiële wijzigingen aan het project tijdens de schoolloopbaan van een ingeschreven leerling kan een geleidelijke invoering van het project aangewezen of zelfs noodzakelijk zijn.

Een iPad is in de huidige stand van de regelgeving een geïndividualiseerd leermiddel waarvan de kostprijs in het secundair onderwijs ten laste valt van de ouders en de leerling.

De installatie van draadloos netwerk behoort tot de algemene werking van de school waarvan de kosten niet aan de individuele leerling aangerekend kunnen worden.

Het door de school vrijwillig te koop of te huur aanbieden van verplicht gestelde leermiddelen is een vorm van dienstverlening naar ouders en leerlingen. Voor het materiaal dat de school ter beschikking stelt moet de school in principe de werkelijke kostprijs aanrekenen en eventuele inkomsten uit de verkoop van studiemateriaal moeten in elk geval de leerlingen ten goede komen. Zij kunnen niet aangewend worden voor uitgaven die ten laste vallen van de school.

Voor een verzekering van de iPad die de school als dienstverlening aanbiedt, kunnen kosten aangerekend worden. Het facultatief zijn van die bijdrage moet in de bijdrageregeling vermeld worden en de ouders moeten hun keuze hiervoor uitdrukkelijk kenbaar maken.

Brussel, 19 maart 2012

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter